

4. Постанова Верховного Суду від 01 червня 2022 року у справі № 580/5656/21 про визнання протиправним та скасування рішення. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104580056>.

5. Постанова Верховного Суду від 24 вересня 2019 року у справі № 640/6311/19 про визнання протиправною та нечинною постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2019 року № 218. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84621930>.

6. Постанова Верховного Суду від 16 грудня 2020 року у справі № 640/6840/20 про визнання протиправним та скасування рішення, зобов'язання вчинити дії. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93595035>.

7. Постанова Верховного Суду від 29 квітня 2021 року у справі № 808/2206/18 про визнання дій незаконними та скасування рішення. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96654819>.

8. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n10610>.

9. Постанова Верховного Суду від 12 березня 2020 року у справі № 640/13543/19 про визнання протиправними та скасування рішення, зобов'язання вчинити дії. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88150304>.

10. Постанова Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 640/11330/19 про визнання протиправними та скасування постанов. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89325734>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-79>

МІГРАЦІЙНА СКЛАДОВА ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Діп І.І.

магістр права

ORCID ID: 0009-0000-6540-8726

Широкомасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 р., спричинила руйнівні наслідки для військових, цивільного населення та критичної інфраструктури України.

Крім найсуттєвішого – непоправних втрат, травмування, тотального знищення численних об'єктів критичної інфраструктури та цивільних об'єктів – масова міграція українців за кордон – є одним з факторів, який впливає на демографічну ситуацію в Україні.

За даними Управління Верховного комісара у справах біженців, приблизно 6 млн. українців, які залишили територію України, рятуючись від повномасштабної російської агресії, перебувають зараз за межами України. Вони користуються тимчасовим захистом і правами, які він забезпечує (до березня 2025 року).

Повернення в Україну пов'язано з багатьма факторами, у першу чергу – це питання безпеки, оскільки держава-агресор Російська Федерація продовжує ракетні та артилерійські обстріли щоденно. Наступним важливим фактором є житло – чимало українців не мають можливості повернутися до своїх будинків, оскільки вони зруйновані росіянами. Також суттєвим фактором є можливість/неможливість працевлаштування і навчання, не всі школи мають бомбосховища.

Можемо зазначити, що в Україні розробляється Стратегія демографічного розвитку України до 2040 року. [5] Потреба у Стратегії є очевидною, у тому числі через найбільшу з часів Другої світової війни міграцію українців через війну, розв'язану РФ.

Планується, що до Стратегії будуть зокрема включені такі проблемні питання:

- скорочення чисельності населення України;
- масова вимушена міграція;
- незаконне вивезення громадян України до держави-агресора РФ; погіршення репродуктивного здоров'я через психологічні травми та фізичні;
- зростання кількості людей з інвалідністю;
- старіння населення.

Потрібно усвідомлювати, що деякі українські міста і села мають лише географічні координати, вони знищені російськими військовими, випалені російськими ракетами та артилерією. Це сліди російських злочинів масштабованої жорстокості.

Жодна з держав з часів Другої світової війни не стикалася з такими демографічними викликами-проблемами.

За прогнозами Ради ЄС, унаслідок міграції чисельність населення України може скоротитися на 24–33 %, що залежить від тривалості бойових дій та нестабільної роботи інфраструктури. [2]

Можна виокремити, за кількісною складовою, такі три основні види міграції: міграція за межі України – українці, які отримали або тимчасовий захист або статус біженця; внутрішньо переміщені особи (всередині України), за даними Міжнародної організації з міграції

(МОМ) це приблизно 8 млн осіб; незаконно вивезені до РФ українські громадяни, за даними Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців (УВКБ ООН), станом на вересень 2022 р. до РФ було переміщено 2,9 млн.

Слід зауважити, що в Україну вже повернулося приблизно 1 млн 200 тис., за оцінками Міжнародної організації з міграції.

Громадяни України, які вимушені були залишити територію України у зв'язку з повномасштабною агресією РФ, можуть отримати статус тимчасового захисту. Директива ЄС 2001/55/ЄС про тимчасовий захист, яка була прийнята в ЄС 20.07.2001 для забезпечення мінімальних стандартів надання тимчасового захисту у випадках масового напливу переміщених осіб – є основним документом, який регулює порядок надання тимчасового захисту. [3] Цю Директиву було активовано імплементаційним Рішенням Ради ЄС 2022/382 від 04.03.2022 для українців. [4]

На підставі цієї Директиви переміщеним особам на території держав-членів ЄС має бути забезпечено право на проживання, медичну допомогу і освіту, доступ до ринку праці та житла та ін.

Що стосується надання статусу тимчасового захисту не в країнах ЄС, то, наприклад, з урахуванням того, що Республіка Північна Македонія узгоджує свою зовнішню політику зі спільною зовнішньою і безпековою політикою ЄС, Уряд цієї держави 30 липня 2024 року прийняв рішення про продовження ще на один рік статусу тимчасового захисту для громадян України на території Північної Македонії. [6] Згаданим рішенням громадянам України та членам їхніх сімей надається тимчасовий захист терміном на один рік до 08.08.2025 року, йдеться про осіб, які прибули до Північної Македонії після 24.02.2022 та не можуть повернутися в Україну через широкомасштабну агресію РФ. Зазначені громадяни, яким надано тимчасовий захист, мають право на: проживання терміном на 1 рік з можливістю продовження; матеріальну підтримку в РПМ, відповідно до економічних можливостей країни; працевлаштування, пенсійне страхування та страхування на випадок інвалідності; базові медичні послуги; початкову та середню освіту.

Надання тимчасового захисту не означає автоматичне отримання статусу біженця. Особа, яка отримала тимчасовий захист може отримати статус біженця у порядку, передбаченому законодавством держави її перебування. Правова база для оформлення статусу біженця є іншою – основними документами, що регулюють порядок отримання статусу біженця, є Женевська конвенція про статус біженців 1951 р., Нью-Йоркський протокол 1967 р. [1]

Конвенція про статус біженців 1951 р. [1], біженцем визначає особу, яка через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за

ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань; або, не маючи визначеного громадянства і знаходячись за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань.

Демографічна ситуація в Україні буде залежати від багатьох чинників - економічних, соціальних, родинних чинників (возз'єднання родин). Також потрібно враховувати інтеграційні процеси у країнах перебування - забезпечення житлом, можливість працевлаштування, навчання, медична допомога – всі права, про які вже зазначалося вище, які забезпечуються владними рішеннями щодо продовження терміну дії користування такими правами громадянами України.

Проект Стратегії демографічного розвитку України до 2040 року виокремлює стратегічні цілі: створення умов для підвищення народжуваності, підтримка сім'ї; зниження рівня передчасної смертності; забезпечення міграційного приросту населення; забезпечення оптимального розміщення населення на території України; адаптація соціуму до демографічного старіння та формування умов для активного довголіття; подолання негативних демографічних тенденцій завдяки розвитку можливостей для якісного життя в Україні. Реалізація всіх стратегічних цілей покликана забезпечити досягнення мети - забезпечення довгострокового відтворення населення України, зокрема, і за несприятливих умов (війни, епідемії, бідність, економічні кризи, екологічні та техногенні катастрофи), здатності людей адаптуватись до змін із збереженням та / або поліпшенням ключових соціально-демографічних характеристик.

Література:

1. Верховна Рада України. Official web-site. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

2. Вплив міграції на соціально-економічну ситуацію в Україні. Національний Інститут Стратегічних досліджень. 33 с. Official web-site. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-01/ad_mihratsia_gotove_03_01_2023.pdf

3. Директива Ради 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому. Official web-site. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>

4. Імплементційне Рішення Ради (ЄС) 2022/382, що встановлює наявність масового напливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та запроваджує тимчасовий захист. Official web-site. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU22006>

5. Проєкт Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року. Official web-site. URL: <https://www.msp.gov.ua/projects/870/>

6. Службен весник на Република Северна Македонија од 05.08.2024. Одлука за продолжување на привремената заштита во Република Северна Македонија на лица од Украина. №161. 12 с. Official web-site. URL: <https://members.slvesnik.com.mk/NoCert.aspx>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-80>

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ТАЄМНИЦІ

Свида Н.О.

магістр права,

м. Ужгород, Україна

ORCID ID: 0009-0006-0921-8577

Піштя В.І.

доктор філософії, викладач кафедри адміністративного,

фінансового та інформаційного права,

Ужгородський національний університет

м. Ужгород, Україна

ORCID ID: 0000-0003-2769-7189

Професія нотаріуса потребує досконалого знання законодавства, чесності, сумлінності, а також необхідності дотримуватись нотаріальної таємниці, про що власне і йдеться в тексті присяги нотаріуса.

У цих тезах ми звернемо увагу на один аспект, який, на нашу думку, має призвести до удосконалення законодавства у контексті збереження нотаріальної таємниці.

Нотаріальна таємниця як один із видів так званих «професійних таємниць» в Україні має першочергове значення, коли йдеться про дотримання конфіденційності інформації, доступ до якої отримує нотаріус під час виконання своїх професійних обов'язків.